

ПРОКЪЛНАТИТЕ КРАЛЕ

ЖЕЛЕЗНИЯТ КРАД

Морис

ДРЮОН

enthusiast

Maurice Druon
Les rois maudits
Le roi de fer

© Maurice Druon, 1970
All rights reserved

Морис Дрюон
Прокълнатите крале
Железният крал

© Весела Шумакова, преводач, 2014
© Вихра Стоева, художник, 2014
© **Enthusiast** – запазена марка
на „Алто комуникейшънс енд пблшинг“ ООД, 2014

ISBN 978-619-164-134-5

Морис Дрюон

ПРОКЪЛНАТИТЕ КРАЛЕ

ЖЕЛЕЗНИЯТ
КРАЛ

Превела от френски
Весела Шумакова

enthusia**s**t

София • 2014

ОЧАКВАЙТЕ:

УДУШЕНАТА КРАЛИЦА

ОТРОВИТЕ НА КОРОНАТА

ЗАКОНЪТ НА МЪЖЕТЕ

ФРЕНСКАТА ВЪЛЧИЦА

ЛИЛИЯТА И ЛЪВЪТ

КАК ЕДИН КРАЛ ПОГУБВА ФРАНЦИЯ

*Искам да изразя още веднъж голямата
си признателност на моите сътрудници
Пиер дьо Лакрôtel, Жорж Кесел, Кристиан
Гремийон, Маглен Мариняк, Жилбер Сиго,
Жозе-Андре Лакур за безценното им съдействие
по време на създаването на тази книга;
искам също така да благодаря
на Националната библиотека и Националния
архив за незаменимата помощ, която
ни оказаха по време на нашите проучвания.*

М. Д.

Историята е роман, който е бил живян.

Ед. и Ж. дьо Гонкур

Предговор КЪМ НОВОТО ИЗДАНИЕ

Ако някои от моите читатели отворят отново *Прокълнатите крале* в настоящото издание, ще открият в него значителни промени в сравнение с първоначалния текст. Не във фабулата, героите или историческите събития, а в изграждането на гилалозите, в начина, по който тече разказът, и на последно място – в стила.

Може да ви се стори ненужно едно произведение, което от десет години се радва на благоразположението на публиката, да се преразглежда изречение по изречение и дори да се пренаписва. Обаче точно неизменността на това благоразположение и дължимото уважение към избора на голям брой хора ме накараха да преработя творбата.

Оказа се, че поредицата *Прокълнатите крале* – романи, които се пишат лесно и се четат бързо поради интереса и на автора, и на читателите към възраждането на миналото, е заела привилегировано място сред моите творби.

Когато авторът на романи пристъпва към Историята, той търси в нея най-вече хората и тяхната истина. Признавам, че докато пишех *Прокълнатите крале*, притиснат донякъде от приятелското нетърпение, което проявяваха и издателят, и читателите, аз бях по-малко загрижен за формата, отколкото за проучванията на гокументация-

та, правдоподобното представяне на действащите лица и търсенето на някакъв метод за създаването на исторически роман, позволяващ въображението да не се отклонява от действителността.

Като оглеждам днес структурата, тя ми се струва добре изградена и с подходящи пропорции. Но уплътненията и мазилката ѝ са претрупани; затова ги изградих наново.

Критиката е полезна за нас, когато ни помага да работим в посока на подобряването; аз взех под внимание отправените ми критики по отношение на цялото и на детайла.

Ако *Прокълнатите крале* имат някакъв шанс да устоят на времето, мисля, че те ще пребъдат по-добре по този начин и поне няма да предложат на по-младите поколения прекалено много примери на лош език.

Това дава ли ми основание да кажа, че съм изцяло удовлетворен? Един творец никога не е.

Спомням си гумите на Пол Валери по време на лекциите му по теория на поезията за онзи труден момент на завършването, когато творецът, който толкова дълго е преглеждал, поправял, преработвал своето произведение, го намира все още далеч от мечтаното, но все пак го изоставя със съжаление, защото усеща, че не може да го направи по-хубаво.

Валери, един мъдър мислител, не пишеше романи.

Октомври 1965 г.

Пролог

В началото на XIV век крал Филип IV, прочут с легендарната си красота, царува над Франция като абсолютен господар. Той е сломил воинската гордост на най-видните френски благородници, съкрушил е бунта на фламандците, надвил е англичаните в Аквитания, победил е дори папата, когото е настанил насила в Авиньон. Областните съдилища се подчиняват на заповедите му, а участниците в църковните събори получават пари от него. Трима пълнолетни снове гарантират продължението на рода му. Дъщеря му е омъжена за английския крал Едуард II. Шестима други крале са негови васали, а мрежата от съюзниците му се простира до Русия.

Филип не пропуска нито една възможност да увеличи богатството си. Данъците следват един след друг – най-напред налага данъци върху имуществото на Църквата, след това ограбва евреите, после разорява чрез изнудване общността на ломбардските банкери. За да посрещне нуждите на хазната, фалшифицира парите. С всеки изминал ден златото тежи все по-малко, а струва все по-скъпо. Данъците са смазващи; служителите на полицията – многобройни. Икономическите кризи водят до нищета и глад, които пък предизвикват бунтове, удавяни в кръв. Метежите приключват на бесилките. Всеки трябва или да приеме кралската власт и да ѝ се подчинява, или тази власт да го смаже.

Но идеята за величието на нацията се е загнездила в ума на този хладнокръвен и жесток владетел, за когото гържавните интереси стоят над всичко друго. Под неговото управление Франция е велика, а французите – нещастни.

Една единствена сила е гръзнала да му се противопостави: Оргенът на рицарите тамплиери. Тази огромна организация, едновременно военна, религиозна и финансова, дължи славата и богатството си на кръстоносните походи, от които се е зародила.

Независимостта на тамплиерите тревожи Филип Хубави, а огромните им богатства разпалват алчността му. Кралят организира срещу тях най-масовия процес в архивите на писаната история – процес, който се разпростира над почти петнайсет хиляди обвиняеми. Този процес продължава седем години, през които се прибъгва до какви ли не низости.

Нашият разказ започва в края на седмата година.

Първа част

Проклятието

I

Кралицата, непознала любовта

Върху нажежената жараба в камината гореше цял гънер. През зеленикавите витражи, разделени с оловни прегради, се процеждаше оскъдна мартенска светлина.

Сегнала на високо дълбоко кресло с облегалка, над която се издигаха трите английски лъва, опряла брадичка върху гланта си, кралица Изабел съзерцаваше разсеяно блещукащото огнище.

Тя беше на двайсет и две години. Златистите ѝ коси, сплени на дълги, вдигнати нагоре плитки, сякаш образуваха две гръжки на амфора.

Кралицата слушаше една от френските си придворни дами, която ѝ четеше поема от херцог Гијом Аквитански^{1*}.

*– За любовта не мога да говоря със добро,
защото изобщо не съм я изпитал,
защото не мога да открия подходящия човек...*

* Вж. историческите бележки в края на книгата. – Бел. рег.

Напевният глас на знатната гама се губеше в тази зала, прекалено голяма, за да могат жени да живеят щастливо в нея.

*– С мен винаги е било така.
Не можах да се насладя на онова, което обичам,
това няма да стане, нито е било...*

Непознатата любовта кралица въздъхна.

– Колко трогателни гуми – рече тя. – И сякаш създадени точно за мен. О! Отминало е времето, когато висшите благородници като този херцог Гийом са умеели еднакво добре да пишат стихове и да се сражават. Кога ми казахте, че е живял той? Преди двеста години? Човек може да се закълне, че тази малка лирична поема е написана вчера.

И тя повтори сама на себе си:

*– За любовта не мога да говоря със добро,
защото изобщо не съм я изпитал...*

После се замисли.

– Да продължа ли, мадам? – попита придворната ѝ гама с пръст, поставен върху илюстрираната страница.

– Не, приятелко – отговори кралицата. – Душата ми плака достатъчно за днес.

Тя се изправи и със съвсем друг тон каза:

– Моят братовчед монсеньор Д'Артоа ми изпрати съобщение, че пристига. Погрижете се да го доведат тук веднага щом се появи.

– От Франция ли идва? Значи ще се радвате да го видите, мадам.

– Искане ми се да се зарадвам... ако новините, които ми носи, са добри.

Друга знатна гама влезе внезапно с лице, оживено от голяма радост. Моминското ѝ име бе Жана дьо Жоанвил и беше съпруга на сър Роджър Мортимър – един от първите барони на Англия.

– Мадам, мадам! – извика тя. – Той проговори.

– Наистина ли, мадам? – отвърна кралицата. – И какво каза?

– Удари по масата, мадам, и каза: „Искам!“

Израз на гордост премина по красивото лице на Изабел.

– Доведете го при мен! – нареди тя.

Лейди Мортимър изтича навън и след малко се върна, понесла дете на петнайсет месеца, пухкаво и розово, което остави в краката на кралицата. То беше облечено с тъмночервена рокличка, избродиграна със злато и прекалено тежка за толкова малко създание.

– Е, месир, сине мой, вие сте казали „искам“ – наведе се Изабел, за да го погали по бузката. – Рагвам се, че това е била първата ви дума – наистина кралска заповед.

Детето ѝ се усмихваше и клатеше глава.

– И защо е казал това? – подхвана отново кралицата.

– Защото отказвах да му дам парче сладкиш – призна лейди Мортимър.

Изабел се усмихна, но лицето ѝ бързо стана отново сериозно.

– Щом вече е казал първата си дума, не желая да го насърчавате да говори по бебешки и да говори глупости, както правят обикновено с децата – рече тя. – Няма значение дали казва „татко“ или „мама“, аз предпочитам той да знае думите „крал“ и „кралица“.

В гласа ѝ звучеше силна естествена властност.

– Вие знаете, приятелко моя, какви са причините да ви избера за наставница на моя син – продължи Изабел. – Вие сте праплеменница на месир Жоанвил Велики, който е участвал в кръстоносния поход с моя прадядо монсеньор Свети Луи. Вие ще съумеете да научите това дете, че то е колкото англичанин, толкова и французин.

Лейди Мортимър се поклони. В този момент първата френска придворна дама се върна и обяви, че монсеньор Д'Артоа е пристигнал.

Кралицата изпъна гръб на облегалката си и скръсти ръце на гърдите си в позата на угол. Старанието ѝ винаги да изглежда царствено не успяваше да я състари.

Стъпки на стокилограмов човек разтресоха пода.

Мъжът, който влезе, беше висок почти два метра, с бегра като дълбоки гънери и с юмруци като боздугани. Черве-

ните му ботуши от кордовска кожа бяха изцапани с непочистена кал; плащът, който висеше на раменете му, бе толкова широк, че можеше да покрие цяло легло. Камата отстрана бе достатъчна, за да му придат вид на човек, тръгнал на бой. Щом се появеше, всичко около него започваше да изглежда слабо, чупливо, крехко. Брадичката му бе закръглена, носът къс, челюстта широка, коремът дебел. Той имаше нужда от повече въздух, отколкото повечето хора. Този великан беше на двайсет и седем години, но здравите мускули прикриваха истинската му възраст и човек лесно можеше да му даде десетина години отгоре.

Робер г'Артоа свали ръкавиците си, пристъпи напред, погви коляно на пода с изненадваща гъвкавост за такъв исполни и се изправи, преди да успеят да го подканят.

– Е, месир братовчедо мой, благополучно ли преплавахте морето? – попита Изабел.

– Беше отвратително, мадам, ужасяващо – отговори Робер г'Артоа. – Такава буря, че да си изповръщаш червата и гушата. Реших, че е настъпил последният ми час, и дори започнах да изповяждам греховете си пред Бог. За щастие имам толкова много, та докато призная половината, ние пристигнахме. Пазя достатъчно и за връщане.

Той избухна в смях и витражите затрепериха.

– Но, по дяволите, аз съм създаден, за да обикалям по земята, а не да скитам по солената вода! – продължи Робер. – И ако не ви обичах толкова, братовчедке, а и ако не бяха спешните неща, които имам да ви кажа...

– Ще позволите ли да довърша, братовчедо? – прекъсна го Изабел.

Тя показа гетето.

– Днес синът ми проговори.

После се обърна към лейди Мортимър:

– Искам той да привикне с имената на роднините си и да научи, че неговият дядо Филип е добрият крал на Франция. Започнете да казвате пред сина ми „Отче наш“ и „Аве Мария“, както и молитвата към монсеньор Свети Луи. Това са неща, които трябва да се вкоренят в сърцето му дори преди да е започнал да ги разбира с разума си.

Морис Дрюон
Прокълнатите крале
ЖЕЛЕЗНИЯТ КРАЛ

Превод *Весела Шумакова*
Редактор *Велислава Вълканова*
Коректор *Людмила Стефанова*
Художник *Вихра Стоева*
Предпечат *Митко Ганев*
Френска. Пето издание

Формат 60×90/16

Печатни колу 19

ISBN 978-619-164-134-5

Издава enthusiast

Запазена марка на
„Алто комуникейшънс енд пъблишинг“ ООД

София, ул. „Кракра“ № 20

тел. 02/943 87 16

факс: 02/943 87 18

e-mail: office@enthusiast.bg

Книгите на „Ентусиаст“ може да закупите с отстъпка
от www.bookstore.enthusiast.bg

Печат „ФолуАрт“

Това е истинската игра на тронове.

Джордж Мартин

Филип IV, крап на Франция, най-сетне е унищожил Ордена на тамплиерите. Великият магистър Жак дьо Моле също е мъртъв. Само проклятието му остава да тегне над тримата му папачи – краля, пазителя на печата и папа Климент V.

Макар да управлява с желязна ръка владенията си, Филип не може да управлява собственото си семейство: синовете му са слаби и безволеви, а техните съпруги – прелюбодейки. Само дъщеря му Изабел, нещастната съпруга на английския крап, който предпочита мъжка компания пред красивата си жена, притежава дапновидността на голям владетел.

Отношенията между Франция и Англия са обтегнати както винаги. Все по-отчаяната нужда на Железния крап от пари, за да плати огромните си дългове, буквално е разорила страната.

На този мащабен фон Дрюон разказва историята на Робер д'Артоа, френски благородник, чиято алчна пеля е заграбила земите му и чиито усилия да си възвърне законното си наследство ще доведат до ожесточена война между Франция и Англия. Сагата на Дрюон се позовава на историята и главните ѝ герои са истински хора. Това е историческа драма, изпълнена с политически интриги, семейна трагедия и герои, които, макар и взети от живота, са по-големи от него.

„Драматичен и колоритен като роман на Дюма, но подсилен от историческа точност и политическа проицателност.“ – Сънди Тайтс

Цена 16 лв.

www.enthusiaist.bg

ISBN 978-619-164-134-5

9 786191 641345